

# Տ. ԻՍԱՀԱԿ ԿԲԵՂԱ ՊՈՂՈՍՅԱՆԻ ԱՆԴՐԱՆԻԿ ԶԱՐՈՋԸ՝ ԽՈՍՎԱԾ Ս. ԱՍՏՎԱԾԱԾԻՆ ԵԿԵՂԵՑՈՒՄ ՄԱՏՈՒՅՎԱԾ Ս. ՊԱՏԱՐԱԳԻՆ

(20 մարտի 2005 թ.)

Սիրելի հավաքացյալներ, Մեծի Պահոց շրջանում համաձայն փորձաքննության, թե՛ «Արթուրն եղև, որովհետև չգիտեր, թե երբ կգա փանուփերը ...» (հմմտ. Մարկ. ԺԳ 13), ամենքս էլ մտերմիկ հաղորդակցության մեջ եղանք մեր Տիրոջ հետ՝ հերթական անգամ նորոգելով մեր ուխտը ու խոստովանելով մեր պակասությունները, ինչպես որ գրված էլ է. «Մոտեցնե՛ք Աստծուն և Նա կմոտենա ձեզ... խոնարհ եղե՛ք... և Նա կբարձրացնի ձեզ», «Մի՛ ամաչի՛ր խոստովանել քո մեղքերը» (Նակոր է 10, Սիրաք Դ 32):

*«Որ վասն մերոյ փրկութեան յառանակի  
նրաւիկ յանձն առեալ»:*

(Շարական)

Եվ ինչպես շարանակագիրն է իրավամբ նկատում, մեր Տեր Հիսուս Քրիստոս թողնելով իր փառքը՝ երկնային գահը, հանձն է առնում խոնարհվել մարմնով և մեր փրկության համար նստել ավանակին, որի համար մենք այսօր բարեբանում և փառք ենք փալիս Աստծուն, ինչպես որ մեր հայրերը: Ահավասիկ Մեծի Պահոց վերջին կիրակին Շաղկազարդն է, որ ժողովուրդը հաճախ նաև Շառգարդար է կոչում: Շաղկազարդի կիրակի օրվա Ավետարանը բովանդակում է Ավագ Շաբաթն ու Հարության պոները կանխող՝ Քրիստոսի երկրային փրկության կյանքի վերջին դրվագները՝ Ղազարոսի հարությունը, Հիսուսի հանդիսավոր մուտքը Երուսաղեմ, ժողովրդական ընդունելությունը և քառարկի մաքրությունը:

Հիսուս հանդիսավորապես, որպես «թագավոր յամենայն մարդկան», ավանակի վրա նստած մուտք է գործում Ս. քաղաք՝ Երուսաղեմ: Ժողովուրդն ըստ պարզաճի և արքայավայել ընդունելություն է ցույց փալիս՝ զգեստներ, ինչպես նաև ձիթենու և արմավենու անուշաբույր ոսկեր փռելով ճանապարհի երկայնքին, որպեսզի Տերը նրանց վրայով անցնի: Հիսուս սակայն Իր փառքի մեջ անայլայլ, անցնում է դալար շիվերի վրայով և Տաճար մտնելով այնպեղից դուրս է հանում լուսնայափոխներին վերահասարարելով, որ Տաճարն Աստծո փունն է և, հերևապես, պեղք է ծառայի աղոթքի համար, ինչպես որ գրված է. «Իմ փունը պեղք է աղոթքի փուն լինի» (Ղուկ. ԺԹ 46):

Շաղկազարդի կիրակի օրվա առավոտյան Հայաստան աշխարհի բոլոր եկեղեցիները զարդարվում են ուռենու և արմավենու զեղեցիկ ոսկերով, հնարավորինս պարկերավոր կրկնելու համար Տիրոջ հաղթական մուտքը Երուսաղեմ: Հընթացս Անդաստանի այս ճյուղերն օրհնվում են ձեռնադրյալ և օծյալ հոգևորականի ձեռամբ և բաժանվում հավաքաց-

յալներին, իբրև նշանակալից աստվածային անբես և անպարագրելի գործության ներկայության և անմոռաց հիշարարի:

Ծաղկագարդի բուն խորհրդից ենթա ենթ թափանցում այն ժամանակ, երբ մեր ողջ էությունը, համակ ուշադրությամբ հաղորդակից ենք լինում եկեղեցական հոգեգրավ և հոգեպարար արարողություններին՝ հավաքով ու երկյուղածությամբ: Քանզի Երուսաղեմը մեր սիրտն է, մեր սիրտն ու հոգին, և Հիսուս ենթ մտնելով նորոգելու է այն՝ սրբազործելու և ծաղկագարդելու: Եկեղեցու խորհուրդն է, որ մենք դառնանք մեկ ամբողջություն Աստծո մեջ, որովհետև Նա ամեն ժամ կանգնած է մեր սրտերի առաջ և բախում է, ու եթե բացենք մեր սրտերը Աստծո առաջ, Նա ենթ պիտի մտնի և մեր սրտերը պիտի դառնան «Տաճար Աստծո» և «բնակարան Սուրբ Հոգույն»: Իսկ եթե Քրիստոս մեր մեջ է, ապա ուրեմն մարմնավորում է մեղքի համար, ինչպես ասում է առաքյալը (Հռոմ. Ը 10) և եթե Աստված մեր կողմն է, (այլևս) ով կլինի մեզ հակառակ (Հռոմ. Ը 31): Ուրեմն, հավաքով արդարացված խաղաղություն ունենանք Աստծո հետ մեր Տեր Հիսուս Քրիստոսով, որի միջոցով էլ կարողանանք հավաքով մերձենալ այն շնորհին, որի մեջ և կանք ու պարծենում ենք Աստծո փառքի լույսով (Հռոմ. Ե 1-2):

Մեր Եկեղեցու ամենախնդրահանալ արարողություններից է «Դռնբացեր»-ը, որը կատարվում է Ծաղկագարդի երեկոյան: Մեր աչքի առաջ պարկերացվում է «Վերջին Դատարանը», քեղի է ունենում սրբախույզ հարց ու պարասխան: Փակված վարագույրի առջև երիցս երգվում է «Բաց մեզ Տեր»-ը, իսկ վարագույրից այն կողմ մեր Տիրոջ՝ Փրկչի խոսքն է, որ հորդորում է իր ժողովրդին՝ համախմբյալ հավաքացյալներին, և առաջնորդում ապաշխարելու:

Ծաղկագարդը մեր ժողովրդի ամենասիրելի փոխերից է: Այդ է վկայում և այն, որ ժամանակին եղել են մի շարք ժողովրդական սովորություններ, որոնք ավելի հարկանշական են դարձրել օրվա փոխախմբությունը: Սովորություն է եղել եկեղեցում ծառ պարտաստել՝ զարդարված մրգերով և մոմերով: Այս օրը ողջ Մեծ Դառիքի ընթացքում առաջին անգամ նշանախոսության խոսք էր լինում, նաև հանապարաստի նշանադրություններ մեր եկեղեցու ներսում: Ծաղկագարդն այդ փարի ամուսնացած աղջկաների ամենասիրելի փոխն էր՝ հագուստները փոխվում էին գարնանայինի, և այս օրը նրանք դարձ էին գնում բավականին երկար ժամանակով, մինչև Կանաչ կիրակի: Սովորություն էր, որ պարանիները խումբ-խումբ երգելով շրջեին փնտրում՝ ձեռքներին ոտներ բռնած և նվերներ հավաքեին:

Պեպք է ասել, որ հին ժամանակներում ավանակը հեծնելու սովորական կենդանի էր, թեև ձիուց (երկվարից) ավելի ցածր, բայց ոչ երբեք ստորին, ինչպես հիմա կարող են պարկերացնել մեզնից շարերը: Որովհետև ձին արևելքում հարկապես այդ ժամանակ բացառապես թագավորներին ու իշխաններին էր վերապահված: Քրիստոս եթե ցանկանար, դարձյալ կարող էր ձիով մուրք գործել Երուսաղեմ, ինչպես որ քահանայապետները, օրենսգետներն ու փարիսեցիներն էին հաճախ իրենց թույլ փալիս, որովհետև ինքը՝ ժողովուրդը, պարտաստ էր գնալ ամեն փեսակ գոհողության, միայն թե Տիրոջը հաճելի լիներ: Եվ սակայն Քրիստոս նախընտրում է ավանակը, որով և հասարակապես ցույց է փալիս Իր փարբերությունը այս աշխարհի իշխաններից և թագավորներից, և հետո խոնարհության օրի-

նակ է փալիս, ասելով՝ ծառան մեծ չէ, բան քերը, բայց Ես ահա ձեր մեջ եմ իբրև ծառա (հմմտ. Նովի. ԺԳ 16):

Աստվածաշնչում բանիցս հանդիպում ենք արմավենու և ձիթենու ուտերի մասին հիշատակությունների, սակայն բացառիկ առիթներով: Ներկայես Տիտուսի՝ Երուսաղեմ մուտքի ժամանակ էլ փոռական օրերի բնույթը հարկանշող երևույթներ էին, որ խորհրդանշում էին Քրիստոսի (խաղաղությամբ) քահանա, (խմաստությամբ) մարգարե և (փառքով) թագավոր լինելու հանգամանքը:

Նրեական սովորությամբ «օվսաննա» եբրայերեն բառը, որը ցույց է փալիս Տիտուսի Մեսիա լինելու հանգամանքը և թարգմանաբար նշանակում է «աղաչում եմ, փրկիր» (իսկ ով կարող է փրկել, եթե ոչ միայն Աստված), նվիրագործված բառ էր, որն օգտագործվում էր բացառիկ առիթների համար: Քրիստոնեական իմաստով այս բառի համարժեքն է գրաբարյան «օրինեսցի»-ն, որ նշանակում է օրինյալ լինի:

*«Ուրախ լիք եկեղեցի սուրբ. ի գալստեան սուրբ Միսածնի. Ուրախ լիք և ցնծա հանդերձ ամենայն սրբովք»*, - գրում է շարականագիրը:

Մեր Եկեղեցին գեթ այն դեպքում կարող է իրապես և անմնացորդ կերպով ուրախանալ, երբ մեր պատմիչներն այլևս առիթ չունենան ողբալու այնպես, ինչպես որ ժամանակին Քրիստոսն էր ողբում Իրեն ողջունելու ելած ժողովրդին. «Երուսաղեմ, Երուսաղեմ, որ կոտորում էիր մարգարեներին և քարկոծում էիր քեզ մոտ ուղարկվածներին: Զանի՛ քանի՛ անգամ կամեցա հավաքել քո որդիներին, ինչպես հավն իր ձագերին՝ թների փակ, բայց դու չկամեցար» (Ղուկ. ԺԳ 34):

Քրիստոս մեզ նոր պարվիրան է փվել՝ ասելով. «Եթե դուք սիրեք միմյանց, դրանով բոլորը պիտի իմանան, որ դուք Իմ աշակերտներն եք» (Նովի. ԺԳ 35):

Տակավին այսօր էլ աշխարհում մարդկության մի զգալի մասն այն կարծիքին է, թե հնարավոր չէ հիմնել արդար ու փրական խաղաղություն քրիստոնեական սիրո վրա՝ կրկին ու կրկին վերահաստատելով մեծն Նովիանեսն Մկրտչի «ձայն բարբառոյ յանապարին» և աստվածաբան ավետարանչի «Բայց մարդիկ ավելի սիրեցին խավարը» (Նովի. Գ 19) խոսքերը: Այսօրինակ մարդիկ ամեն օր և այսօր էլ պարտաստ են խաչելու արդեն իսկ Խաչալին՝ չգիտակցելով, որ ողջ մարդկության պարտության մեջ մեկ և հիմնական օրենքն է գործում անփոփոխ, «սիրո օրենքը»՝ արված մեր Տիրոջ կողմից:

«Ազգերի թագավորները փրկում են իրենց ժողովուրդների վրա և մեծամեծներն իշխում են նրանց վրա: Բայց ձեր մեջ այդպես թող չլինի, որովհետև մարդու Որդին չեկավ ծառայություն ընդունելու, այլ ծառայելու և Իր անձը փալու որպես փրկանք շարերի փոխարեն» (հմմտ. Մատթ. Ի 25-27, Ղուկ. ԻԲ 25-27): Վարանաբար, մեր հավատքի հայր Ս. Գրիգոր Լուսավորիչ, որի չարհարանքների և խոր գուրը ներվելու հիշատակի օրը կատարեցինք անցյալ շաբաթ, այս մրավոմներն ուներ, որով և կարողացավ հաղթահարել թե՛ կարիճներին և օձերին, թե՛ սովն ու ծարավը և թե՛ կարողացավ շահեցնելով իր բանբարը՝ քրիստոնեաբար շահել մի ողջ ժողովուրդ՝ ըստ ամենայնի հռչակվելով մեկը Ընդհանրական Եկեղեցու սրբերից:

Սիրելի հավատացյալներ, Ծաղկագարդի այս հրաշալի փոռակատարության խորհրդով գորացած՝ պահպանելով ու շարունակելով հավուր պարշաճի և այնքան գեղեցիկ կարգը

մեր Եկեղեցու, գոհության և փառք ենք վերառաքում ամենագոր Աստծուն այն երանելի առիթի ու այսօրվա համար, որով նվաստս Հայ Եկեղեցու Սուրբ Խորանից կոչված է քարոզելու Տիրոջ Ավետարանը:

[illegible]

Մեր շնորհակալությունը Շիրակի թեմի առաջնորդ Գերաշնորհ Տ. Միքայել եպիսկոպոս Աջապահյանին, որ հոգաբարձությամբ հանձն առավ լինելու մեզ հոգևոր հայր և երաշխավոր:

Մեր նրախարագիւրության և շնորհակաւորության զգացումները Մայր Տաճարի լուսարարապետութեանը, Սևանի Վազգենյան Հոգևոր Դպրանոցի, Ս. Էջմիածնի Գևորգյան Հոգևոր Ճեմարանի տեսչությանն ու դասախոսական կազմերին և առհասարակ բոլոր այն անձանց, ովքեր ջանք ու եռանդ ցխնայեցին ուղղելու մեր քայլերը դեպի Հայաստանյայց Առաքելական Սուրբ Եկեղեցի՝ ապահովելով բազմադասակ գիտելիք և հոգեշահ կերակուր ի բարօրութիւն մեր ժողովրդի, ի շինութիւն Մայր Աթոռի և ի պայծառութիւն Քրիստոսի Եկեղեցւոյ:

Մեր մասնավոր հարգանքն ու համակրանքը Արժանապատիվ Տեր Գրիգոր ավագ բա-  
հանային, հարգաբաժան Խորեն Պալյանին և բարեհոգի Լուսիննին, որոնց խորհրդով ավելի  
բան փաստերկու փարիներ առաջ, առաջին անգամը լինելով, շնորհն ունեցանք ուրբ դնելու  
Ս. Շողակաթ և այսօր էլ մեր հոգու փութքն ենք բերում, իբրև բարի և հավապարհմ ծառա՝  
հայցելով Ս. Կույսի բարեխոսությունը:

Մեր եղբայրական ողջույններն ու զորակցությունը Ս. Շողակաթ վանքի հոգևորականաց դասին՝ ջերմ ընդունելության համար, ինչպես նաև աղոթում ենք մեր երկու նորած եղբայրների՝ Հոգեշնորհ Տեր Ռուբեն և Արժանապատիվ Տեր Գարեգին քահանաների հաստատության համար, որոնք ևս այսօր իրենց անդրանիկ Սուրբ Պապարազն են մատուցում Ս. Հռիփսիմն և Ս. Գայանն վանքերում 40 օր համապղծ խորհրդածությունից հետո:

Թող առմիշտ բեղուն լինի Հայ Եկեղեցու օրորոցը՝ Ս. Գրիգոր Լուսավորչի և մեր բոլոր սրբերի հովանավոր բարեխոսությամբ, և թող մեր Տեր Հիսուս Ջրիպոսի սրբազնաստուրբ և մաքրագործող կենսապարզ շնորհը, Ծաղկագարդի այս սքանչելի զարնանային օրով և քրիստոնեական փոռնակապարտությամբ ամբողջացած, մեզնից յուրաքանչյուրի հեպ լինի մեր կյանքի բոլոր օրերին այժմ, միշտ և հավիպյանս. ամեն: